

Viešųjų pirkimų savaitinis naujienlaiškis

2025 m. kovo 17 d. – balandžio 11 d.
2025 m. 12-15 savaitės

Ellex Valiunas

Turinys

1. Savaitės komentaras
2. Teisės aktų pakeitimai
3. Institucijų aktualijos
4. Teismų praktika

Dr. Karolis Kačerauskas

„Ellex Valiunas“ partneris,
Viešųjų pirkimų ir
valstybės pagalbos
praktikos vadovas

[Kontaktai](#)

Savaitės komentaras

Mielieji,

Sveiki sulaukę Šv. Velykų! Atsinaujinimo ir sėkmės Jūsų darbuose.

Pristatome 4 savaitių VP naujienlaiškį. Jame, kaip visada, rasite gausią VPT metodinę medžiagą ir kitą aktualią informaciją.

Taip pat analizuojame keliolika Lietuvos apeliacinio teismo sprendimų, kuriuose įvairiais aspektais pritaikomos jau anksčiau suformuluotos teisės aiškinimo taisyklės.

Galiausiai pristatome naujausią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo paklausimą Teisingumo Teismui dėl VPĮ 45 str. 2-1 d. 5 p. kvalifikavimo ir taikymo, perkančiosios organizacijos sprendimų motyvavimo ir diskrecijos vertinti kompetentingų institucijų gautą medžiagą bei tokio pobūdžio ginčų nagrinėjimo ypatybes.

Gero skaitymo!

TEISĖS AKTŲ PAKEITIMAI

2025-ųjų metų 12-15 savaitėmis nebuvo priimta viešųjų pirkimų praktikai reikšmingų teisės aktų.

INSTITUCIJŲ AKTUALIJOS

1. **VPT:** [kviečia](#) tiekėjus dalyvauti mokymuose „*Apie viešuosius pirkimus paprastai*“ įvairiuose Lietuvos miestuose. Mokymų metu specialistų komanda pristatys, kaip viešieji pirkimai gali tapti naujomis galimybėmis verslui, padės suprasti, kaip veikia viešųjų pirkimų sistema, suteiks reikalingą informaciją bei žinių, kaip tapti tiekėjais. VPT specialistai pasidalins, kaip ieškoti pirkimų skelbimų, kaip atskirti pirkimo būdus, kaip pateikti pasiūlymą. Mokymų renginiai vyks Kaune, Panevėžyje, Mažeikiuose, Kretingoje, Ukmergėje ir Vilniuje.
2. **VPT:** [dalijasi](#) mokymų „Žalieji kelių transporto priemonių ir jomis teikiamų paslaugų pirkimai“ vaizdo [jrašu](#). VPT mokymai skirti pirkimų vykdytojams, ketinantiems vykdyti M ir N kategorijų kelių transporto priemonių bei kelių transporto priemonėmis teikiamų paslaugų žaliuosius pirkimus. Mokymai aktualūs ir tiems pirkimų vykdytojams, kurie perka vieną transporto priemonę per kalendorinius metus.
3. **Europos Komisija:** [steigia](#) pagalbos [tarnybą](#), kuri padėtų ES mažoms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ) laikytis sankcijų reguliavimo. Tarnyba vieno langelio principu teiks nemokamas, individualizuotas konsultacijas ir patikrą, padedančią sumažinti atitikties riziką bei kaštus. Taip pat bus siūlomi ištekliai, pvz., šalims pritaikytos gairės, mokymai ir renginiai, kurie leis MVĮ užtikrintai laikytis sankcijų ir išvengti perteklinio rizikos vengimo.
4. **VPT:** [atkreipia](#) dėmesį į finansinių garantijų rizikas viešuosiuose pirkimuose. VPT atkreipia viešųjų pirkimų vykdytojų dėmesį, kad pasirenkant finansines garantijas kaip sutarties įvykdymo užtikrinimo priemonę, reikia atidžiau vertinti jų patikimumą. Finansines garantijas gali teikti ne tik bankai ar prižiūrimos įstaigos, bet ir neprižiūrimi subjektai, o tai gali padidinti sukčiavimo ir neįvykdytų įsipareigojimų riziką. Rekomenduojama iš anksto įvertinti paslaugos teikėjo patikimumą, ypač jei jis registruotas užsienyje, bei susipažinti su Lietuvos banko [paaiškinimais](#) apie galimas rizikas. Kilus įtarimų dėl garantijų autentiškumo, VPT ragina kreiptis į teisėsaugą.

INSTITUCIJŲ AKTUALIJOS

5. **VPT:** [atkreipia](#) dėmesį, kad viešindami sutartis pirkimų vykdytojai dažnai neteisingai nurodo, jog pirkime socialiniai kriterijai buvo taikyti, nors iš sutarčių ir pirkimų dokumentų matyti, kad pažymėti socialiniai kriterijai taikyti nebuvo. VPT kviečia pasinaudoti analitine priemone – [Socialinių pirkimų stebėsenos ataskaita](#) – skirta realiu laiku analizuoti, kokią dalį sutarčių pagal vertę ir skaičių pirkimų vykdytojai sudarė įvykdę pirkimus, kuriuose taikė socialinius kriterijus; kokiose pirkimo dokumentų dalyse, kokie socialiniai kriterijai buvo taikyti bei nustatyti jų taikymo dažnumą.
6. **VPT:** [kviečia](#) skaityti penktąjį Darnųjų pirkimų naujienlaiškį, kuriame primenama apie žaliųjų pirkimų reglamentavimo pokyčius, paskelbti aktyviausi socialiai atsakingi pirkimų vykdytojai ir pristatoma VPT parengta nauja metodinė priemonė „Praktinis gidas inovacijų atpažinimui“.

TEISMŲ PRAKTIKA

1. Lietuvos apeliacinis teismas: vien tai, kad leškovė nepateikė pasiūlymo, atitinkančio pirkimo sąlygų nuostatas, nesudaro pagrindo šias nuostatas laikyti neįgyvendinamomis (*UAB „Pharm house“ v VŠĮ Joniškio ligoninė*), 2025-03-18

leškovas dalyvavo medicinos lazerio panaudos konkurse (Pirkimas) ir PO teikė pretenziją dėl 7 Techninės specifikacijos nuostatų, o ieškinyje ginčijo tik vieną parametą, susijusį su lazerio tipu ir jo skleidžiamos bangos ilgiu. leškovo vertinimu, šis reikalavimas buvo techniškai neįgyvendinamas. Pirkime buvo pasiūlytas visus Techninės specifikacijos reikalavimus atitinkantis lazeris, su laimėtoju sudaryta sutartis.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas), palikdamas nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą, leškovo ieškinį atmetė.

Pirma, Teismas rėmėsi Teisingumo Teismo praktika, kurioje nustatyta, jog PO pripažįstama didelė jos poreikių išmanymu pagrįsta diskrecija formuluojant technines pirkimo specifikacijas. Ši diskrecija pateisinama tuo, kad būtent PO geriausiai žino prekes, kurių joms reikia, ir gali geriausiai nustatyti reikalavimus, kurie turi būti tenkinami tam, kad būtų gauti pageidaujami rezultatai.

Antra, Teismas konstatavo, kad aplinkybė, jog rinkoje veikia ne vienas gamintojas, kuris gamina Techninėse specifikacijose nustatytus reikalavimus, o trečiasis asmuo pasiūlė pirkimo sąlygas atitinkantį lazerį, patvirtina, kad nustatyti techniniai parametrai yra įgyvendinami ir neklaidinantys, o Pirkimo sąlygos aiškos ir nedviprasmiškos. Teismo vertinimu, vien ta aplinkybė, kad leškovas nepateikė pasiūlymo, atitinkančio Techninę specifikaciją, nesudaro pagrindo pripažinti ginčijamo reikalavimo neteisėtu.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

2. Lietuvos apeliacinis teismas: asmuo, kuris sudarytos viešojo pirkimo sutarties atžvilgiu nelaikytinas tiekėju, neturi teisinio suinteresuotumo ją ginčyti (*R.C v Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija ir MB „4U LT“*), 2025-03-25

Ieškovas kreipėsi į teismą, prašydamas pripažinti negaliojančia PO ir rangovo viešojo pirkimo būdu sudarytą griovimo darbų rangos sutartį (Sutartis), nurodydamas, kad Sutarties sąlygos neatitinka tikrovės bei yra esmingai klaidinančio pobūdžio, kadangi priverstine tvarka griunama daugiau statinių, nei nurodyta įsiteisėjusiame teismo sprendime.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas), palikdamas nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą, ieškovo ieškinį atmetė.

Pirma, Teismas nurodė, kad teisė kreiptis į teismą dėl pirkimo sutarties pripažinimo negaliojančia pagal VPĮ 101 str. 1 d. 3 p. suteikta tiekėjui. Ieškovas nedalyvavo pirkime, kurį pabaigus buvo sudaryta rangos sutartis, taip pat nėra potencialus tiekėjas ir neturi tikslo sudaryti su PO sutarties dėl pirkimo objektu siekiamų įsigyti darbų, todėl ieškovas neturi subjektyvios teisės (suinteresuotumo) kreiptis į teismą su reikalavimais, kurie grindžiami pirkimo ir jo sąlygų ginčijimu. Be to, ieškovo ieškinys dėl Pirkimo sąlygų buvo nepriimtas, todėl ieškovas negali būti pripažintas suinteresuotu Sutarties sudarymo teisėtumu.

Antra, Teismo vertinimu, ieškovui nepripažintinas ne tik subjektyvusis, bet ir materialusis subjektiškumas ginčyti Sutarties sudarymą, kadangi jis neįrodė savo subjektyvios teisės pažeidimo. Ieškovo interesas išvengti didelių griovimo išlaidų gali būti užtikrintas kitu būdu, o ne ginčijant Sutarties sudarymą, juolab kad byloje išlaidų klausimas nesprendžiamas. Jei ieškovui bus pareikštas reikalavimas šias išlaidas atlyginti, jis galės jį ginčyti įstatymų nustatyta tvarka. Kita vertus, ieškovas galėjo pats pašalinti (nugriauti) savavališkos statybos padarinius, nelaukdamas, kol tai bus atlikta priverstine tvarka.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

3. Lietuvos apeliacinis teismas: VPĮ 37 str. 6 d. taikytina tik tuo atveju, kai pirkimo sąlygose nėra nustatyto konkretaus techninio sprendimo (*UAB „Besmegeniai“ v Jonavos rajono savivaldybės administracija*), 2025-03-27

leškovas dalyvavo vaizdo stebėjimo sistemos įrengimo, duomenų perdavimo ir priežiūros paslaugų viešajame pirkime (Pirkimas). PO atmetė leškovės pasiūlymą dėl neatitikties Techninės specifikacijos nuostatomis dėl įrenginio integracinių įvesčių. leškovo vertinimu, jo siūlomas įrenginys atitinka Pirkimo sąlygas, kadangi reikalaujamas įvestis turėjo prie įrenginio montuojamas papildomas modulis, o, remiantis VPĮ 37 str., draudžiama atmesti pasiūlymą vien dėl techninių specifikacijų neatitikties, jei tiekėjas įrodo lygiavertiškumą.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas), palikdamas nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą, leškovo ieškinį atmetė.

Pirma, Teismas priminė, kad viešųjų pirkimų principai reikalauja, jog visiems tiekėjams būtų taikomi vienodi reikalavimai ir jų pasiūlymai būtų vertinami pagal iš anksto nustatytas sąlygas. Ginčijamos Techninės specifikacijos nuostatos buvo aiškos, o pats leškovas neprašė jų paaiškinti. PO Byloje neprivalo detaliai pagrįsti, kodėl iškėlė būtent tokį, o ne kitą reikalavimą.

Antra, Teismas nurodė, jog nors VPĮ 37 str. 6 d. nustatyta, kad pasiūlymas negali būti atmestas vien dėl techninių specifikacijų neatitikties, jei tiekėjas įrodo jos lygiavertiškumą, ši nuostata taikytina tik tuo atveju, kai pirkimo sąlygose nėra nustatyto konkretaus techninio sprendimo. Nagrinėjamu atveju Pirkimo dokumentuose buvo aiškiai įtvirtintas reikalavimas, kad įrašymo įrenginys privalo turėti gamykloje integruotas įvestis, o ne papildomą išorinį modulį. Toks reikalavimas užtikrina įrenginio veikimo saugumą ir kokybę.

TEISMŲ PRAKTIKA

Trečia, Teismas nurodė, kad lygiavertiškumo įrodymas (kurio reikalauja VPĮ 37 str.) negali būti grindžiamas vien subjektyvia tiekėjo interpretacija – tiekėjas privalo objektyviai pagrįsti, kad jo siūlomas sprendimas užtikrina identišką funkcionalumą ir techninius parametrus be jokių papildomų pakeitimų ar modifikacijų. Be to, VPĮ 37 str. taikymas negali paneigti Pirkimo sąlygose įtvirtintų reikalavimų privalomumo ir tiekėjai jų privalo laikyti, o ne siūlyti alternatyvius sprendimus, kurie iš esmės keičia reikalaujamą įrangos konfigūraciją.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

4. Lietuvos apeliacinis teismas: prašymas paaiškinti pasiūlymą negali būti skirtas ištaisyti situacijai, kai nepateikta dokumento ar informacijos, kurių reikalauta pagal pirkimo dokumentus (*UAB „Akmens takas“ v VĮ Turto bankas*), 2025-03-27

leškovas pateikė pasiūlymą viešajame pirkime dėl remonto darbų (Pirkimas). PO informavo, kad leškovas yra galimas Pirkimo laimėtojas, tačiau jam pateikus pasiūlymo paaiškinimą dėl savo jėgomis atliktų darbų vertės (ši dėl to sumažėjo, nes buvo išminusuota kitų subjektų vykdytų darbų vertė), PO informavo, kad pasiūlymas atmetamas dėl neatitikties profesinio pajėgumo reikalavimui. leškovas kreipėsi į teismą, reikalaudama panaikinti PO sprendimą atmesti jo pasiūlymą, kadangi, jo vertinimu, sąvoka „savo jėgomis“ nebuvo paaiškinta, be to, jam bet koku atveju turėjo būti leista su paaiškinimu pateikti naujas sutartis, įrodančias patirtį.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas), palikdamas nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą leškovo ieškinį atmetė.

Pirma, Teismas konstatavo, kad iš Pirkimo sąlygų visumos ir suformuluotos kasacinio teismo praktikos leškovas, būdamas profesionalus viešųjų pirkimų dalyvis, galėjo suprasti sąvokos „savo jėgomis“ reikšmę – tai, jog siekdamas įrodyti atitiktį nustatytam kvalifikacijos reikalavimui, jis turi nurodyti tik savo paties jėgomis atliktų statybos darbų apimtį (neįtraukiant pasiūlyme neišviešintų subrangovų ir partnerių atliktų darbų apimties).

Tai, be kita ko, išplaukia ir iš pasiūlymo formos, kurioje tiekėjai privalėjo atskirai nurodyti bendrą sutarties vertę ir savo jėgomis atliktų darbų vertę.

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, Teismas nurodė, kad nedraudžiama išimtiniais atvejais paaiškinti ar papildyti atskirus pasiūlymo duomenis dėl to, kad akivaizdžiai būtinas paprastas jų paaiškinimas, arba siekiant ištaisyti akivaizdžias redakcinio pobūdžio klaidas, jei dėl šio pakeitimo faktiškai nepateikiamas naujas pasiūlymas. Nors teismų praktikoje nėra aiškios sąvokų „redakcinio pobūdžio klaida“ ar „paprastas paaiškinimas“ apibrėžties, tačiau iš Teisingumo Teismo praktikos galima spręsti, kad tiek naujų duomenų pateikimas, tiek pateiktų pakeitimas nėra absoliučiai neleistini, svarbiausia, kad nebūtų atlikta esminio pasiūlymo pakeitimo (*de facto* (faktiškai) nepateikta nauja oferta).

Prašymas paaiškinti pasiūlymą negali būti skirtas ištaisyti situacijai, kai nepateikta dokumento ar informacijos, kurių reikalauja pagal pirkimo dokumentus, nes perkančioji organizacija turi griežtai laikytis savo pačios nustatytų kriterijų. Taigi tiekėjai gali tikslinti (aiškinti) jau pateiktus duomenis, bet ne pildyti savo pasiūlymą naujais duomenimis – iš karto nedeklaruotomis sutartimis.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

5. Lietuvos apeliacinis teismas: viešųjų pirkimų principų pažeidimas suponuoja perkančiosios organizacijos pareigą nutraukti pradėtas pirkimo procedūras, nepriklausomai nuo pažeidimo atsiradimo priežasties (UAB „RNDV Statyba“ v SĮ „Kretingos komunalininkas“) 2025-03-27

PO informavo dalyvius apie priimtą sprendimą nutraukti Pirkimo procedūras dėl reikalavimų dviprasmiškumo, remdamasi VPĮ 29 str. 3 d. ir 4 d.. Ieškovo įsitikinimu, PO neteisėtai nutraukė jau antrąjį pirkimą, kuriame jis galėjo būti pripažintas laimėtoju. Nagrinėjamu atveju nebuvo pagrindo nutraukti Pirkimo, nes Pirkimo sąlygos tiekėjams buvo visiškai aiškios. PO laikėsi priešingos pozicijos, vertino, kad kvalifikacijos reikalavimai buvo dviprasmiški (neaišku, ar profesinį pajėgumą reikia įrodyti pagal vieną ar kelias sutartis; padaryta klaida apibrėžiant reikalavimus tretiesiems asmenims, kurių pajėgumu galima remtis), todėl PO negali lygiaverčiai įvertinti pasiūlymų, o tiekėjai negalėjo pateikti reikalavimus atitinkančių pasiūlymų.

Lietuvos Apeliacinis teismas (Teismas), palikdamas nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą, ieškinį atmetė.

Pirma, Teismas konstatavo, kad PO sprendimas nutraukti Pirkimą buvo pagrįstas (VPĮ 29 str. 3 d.), nes buvo pažeistas VPĮ 17 str. 1 d. įtvirtintas skaidrumo principas, o susiklosčiusios situacijos negalima kitaip ištaisyti, t. y., be neaiškios Pirkimo sąlygos galimai būtų dalyvavę daugiau tiekėjų arba pateikti pasiūlymai būtų kitokios kokybės. Viešasis pirkimas nėra savitikslis, todėl jo procedūros neturėtų būti baigtos pirkimo sutarties sudarymu tik dėl to, kad buvo pradėtos. Pradėjus pirkimo procedūras gali paaiškėti aplinkybės, dėl kurių nurodytas tikslas nebus pasiektas. Tokiems atvejams VPĮ įtvirtinta tiek PO teisė, tiek tam tikrais atvejais ir pareiga, nutraukti pirkimo procedūras. Perkančiosios organizacijos, pirkimo dokumentuose nustatydamos pirkimo sąlygas, turi nepažeisti skaidrumo principo, reiškiančio pirkimo sąlygų aiškumą, tikslumą, nedviprasmiškumą.

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, sprendimas nutraukti pradėtas pirkimo procedūras, jeigu buvo pažeisti VPĮ 17 str. 1 d. nustatyti principai ir atitinkamos padėties negalima ištaisyti, yra išimtinio pobūdžio (*ultima ratio*). Tiekėjas, kuris siekia panaikinti perkančiosios organizacijos sprendimą nutraukti pradėtą viešąjį pirkimą, turi nuginčyti skundžiamo sprendimo nutraukti pirkimo procedūras pagrindus, t. y. įrodyti, kad perkančiosios organizacijos nustatytų kliūčių tęsti viešojo pirkimo procedūras nėra arba jos nėra tokio pobūdžio (nėra esminės), jog reiktų nutraukti pirkimo procedūras.

Trečia, viešųjų pirkimų principų pažeidimas yra prilyginamas imperatyviųjų nuostatų pažeidimui. Dėl to VPĮ 17 str. 1 d. pažeidimas suponuoja perkančiosios organizacijos pareigą nutraukti pradėtas pirkimo procedūras nepriklausomai nuo pažeidimo atsiradimo priežasties. Ši perkančiosios organizacijos pareiga negali būti paneigiama motyvuojant tuo, kad susiklosčiusią situaciją nulėmė pačios perkančiosios organizacijos neteisėti veiksmai (pareigos nustatyti teisėtas pirkimo sąlygas netinkamas vykdymas).

Ketvirta, dėl VPĮ 29 str. 4 d. Teismas konstatavo, kad, atsižvelgiant į pirkimo procedūrų nutraukimo išimtinį pobūdį bei siekiant nepažeisti skaidrumo principo, perkančioji organizacija turėtų ne tik nurodyti galimos klaidos faktą, bet ir pateikti objektyvius duomenis, įrodančius, kad pirkimo nenutraukimas turės neigiamą įtaką pirkimui, tiekėjams ir (ar) perkančiajai organizacijai, t. y., pirkimo dokumentuose padaryta klaida yra esminė. Teismas pripažino, kad PO padarė techninę klaidą, nes Pirkimo dokumentuose nenurodė, kad dėl vadybos standartų atitikties gali būti pasitelkiamas trečiųjų asmenų pajėgumas.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

6. Lietuvos Apeliacinis teismas: šalims nepasiekus susitarimo dėl sutarties modifikavimo, turi būti kreipiamasi į teismą, o ne reikalaujama įvykdyti tai, ko nenustatyta sutarties nuostatose (*Lietuvos kalėjimų tarnyba v UAB „ATEA“*) 2025-04-01

ieškovas (PO) su tiekėju sudarė prekių viešojo pirkimo – pardavimo sutartį (Sutartis), pagal kurią tiekėjas įsipareigojo parduoti ir įdiegti įrangą Alytaus kalėjimo nuteistųjų Bendrabutyje Nr. 2. Vis dėlto vykdant Sutartį dėl objektyvių priežasčių įranga turėjo būti perkelta į Bendrabutį Nr. 1., tačiau Sutarties šalims taip ir nepavyko susitarti dėl įrangos perkėlimo sąlygų – tiekėjas pagal ieškovo parengtas susitarimo dėl įrangos perkėlimo sąlygas atsisakė pasirašyti susitarimą ir šalių derybos nutrūko. Ieškovo vertinimu, tiekėjas tinkamai neatliko savo funkcijų pagal Sutartį – ieškovas negavo tinkamai veikiančios ir kokybiškos įrangos, todėl ieškovas kreipėsi į teismą, reikalaudamas įpareigoti tiekėją užtikrinti įrangos sumontavimą Bendrabutyje Nr. 1.

Lietuvos Apeliacinis teismas (Teismas), palikdamas nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą ieškovo (PO) ieškinį atmetė.

Pirma, Teismas konstatavo, kad tiekėjo atsakomybei negali būti perkeltas jai pagal Sutartį nepriskirtų prievolių vykdymas, atsižvelgiant į tai, kad tiekėjas neturi pareigos užtikrinti įrangos sumontavimo Alytaus kalėjimo nuteistųjų bendrabutyje Nr. 1. Teismas nurodė, kad viešojo pirkimo sutartis gali būti pakeista tik griežtai laikantis įstatymo reikalavimų, be to, rašytinės formos sutarties pakeitimas turi būti įformintas raštu. Tais atvejais, kai tarp šalių nėra bendro sutarimo dėl viešojo pirkimo sutarties keitimo ir toks ginčas pasiekia teismą, būtent šis sprendžia dėl viešojo pirkimo sutarties pakeitimo. Teismas turi spręsti dėl galimybės keisti viešojo pirkimo sutartį vienos šalies reikalavimu, t. y., ne bendru kontrahentų sutarimu.

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, nei VPĮ ar kituose įstatymuose, nei kasacinio teismo praktikoje nėra įtvirtinta, kad teisė ar pareiga inicijuoti galiojančios viešojo pirkimo sutarties pakeitimą priklauso išimtinai perkančiajai organizacijai, ir kad pastarajai nesilaikant iniciatyvos keisti viešojo pirkimo sutarties tiekėjas negali sutarties keitimo inicijuoti pats. Teisė inicijuoti sutarties pakeitimą pirmiausiai priklauso tai sutarties šaliai, kuri, vykdydama savo sutartinius įsipareigojimus, susidūrė su sunkumais, suvaržymais ar kliūtimis, net jei pastarieji atsirado ne dėl sunkumus patiriančios šalies kaltės.

Nagrinėjamoje situacijoje, atsiradus poreikiui sumontuoti įrangą ir užtikrinti jos veikimą kitame nei Sutartyje sulygtame objekte bei šalims geranoriškai nesusitarus dėl Sutarties sąlygų pakeitimo, PO turėjo kreiptis į teismą dėl Sutarties sąlygų pakeitimo, o ne reikalauti iš Atsakovės atlikti veiksmus, nenustatytus pagal Sutarties nuostatas. Šalims nepasiekus susitarimo dėl Sutarties modifikavimo, iš tiekėjo negali būti reikalaujama to, dėl ko nebuvo susitarta sutartyje.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

7. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas: kyla abejonų dėl VPĮ 45 str. 2-1 d. 5 p. kvalifikavimo, šios nuostatos taikymo ir perkančiosios organizacijos kompetencijos įgyvendinimo bei tinkamo ginčo nagrinėjimo teismo procese ir šių klausimų atitikties ES teisei (UAB „AUTOVICI“ v VšĮ „CPO LT“), 2025-04-08

leškovas dalyvavo CPO organizuotoje dinaminėje pirkimo sistemoje (Pirkimas). CPO informavo leškovą apie priimtą sprendimą jį pašalinti Pirkimo procedūrų VPĮ 45 str. 2¹ d. 5 p. pagrindu (Sprendimas). CPO Sprendimą priėmė atsižvelgusi į Koordinavimo komisijos išvadą, iš kurios duomenų nustatyta, jog leškovas turi ar praeityje turėjo ryšių, didinančių riziką ar keliančių grėsmę nacionaliniam saugumui su užsienio valstybių institucijomis ar tų valstybių fiziniaisiais arba juridiniais asmenimis. CPO pačios išvados nepateikė, Sprendime nurodė tik išvados faktą ir VPĮ nuostatas. Kai leškovas su išvada susipažino teismo procese, pirmosios instancijos teismas neleido patikslinti ieškinio pagrindo.

Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai atmetė leškovo ieškinį dėl Sprendimo panaikinimo. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Teismas), nutartimi nusprendė sustabdyti bylą ir kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą dėl VPĮ nuostatų atitikties ir taikymo Europos Sąjungos viešųjų pirkimų teisės normų kontekste.

Pirma, Teismui kilo klausimas, ar VPĮ 45 str. 2¹ d. 5 p. kvalifikuotinas kaip savarankiškas su nacionaliniu saugumu susijęs neleidimo (draudimo) dalyvauti viešojo pirkimo procedūrose pagrindas, ar kaip papildomas neprivalomas pašalinimo iš viešojo pirkimo pagrindas Direktyvos 2014/24 57 str. prasme. Atsakymas į šį klausimą turėtų įtakos sprendžiant dėl tokios priemonės taikymo sąlygų, tiekėjui ir PO kylančių teisių bei pareigų (pvz., proporcingumo vertinimo, taisomųjų („apsivalymo“) priemonių taikymo, ribotų pašalinimo terminų ir pan.).

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, Teismas taip pat iškėlė abejonę dėl perkančiosios organizacijos įgaliojimų apimties taikant aptariamą VPĮ nuostatą. Teismai laikė, kad CPO neturėjo pasirinkimo laisvės (diskrecijos) spręsti dėl ieškovo paraiškos atmetimo VPĮ 45 str. 2¹ d. 5 p. pagrindu ir privalėjo vadovautis iš kompetentingų institucijų gauta informacija, jai nėra suteikta kompetencija vertinti šios informacijos. Atsižvelgus, be kita ko, į taikyto teisinio reguliavimo ypatumą – galimas grėsmės nacionaliniam saugumui, Teismui kilo klausimas, ar pagal Direktyvos 2014/24 nuostatas, viešųjų pirkimų principus leidžiama tokia nacionalinės teisės nuostata, kurią taikant tiekėjas iš pirkimo procedūros pašalinamas automatiškai, perkančiajai organizacijai savarankiškai nesprendžiant dėl jo interesų, galinčių kelti grėsmę nacionaliniam saugumui, buvimo konkrečiame pirkime ir nevertinant taikomos priemonės (atmesti paraišką ar pasiūlymą) proporcingumo, be kita ko, pasikeitusių faktinių aplinkybių kontekste (ieškovas ginčijamo Sprendimo metu nebeturėjo interesų, dėl kurių buvo parengta Koordinavimo komisijos išvada), konkrečiu atveju.

Trečia, veiksmingos teisinės gynybos ir teisės į teisingą bylos nagrinėjimą aspektu Teismas taip pat pateikė klausimus, susijusius su perkančiosios organizacijos pareiga tinkamai informuoti (motyvuoti) apie sprendimą atmesti paraišką ar pasiūlymą VPĮ 45 str. 2¹ d. 5 p. pagrindu ir šios pareigos derinimu su viešojo intereso apsauga. Teismui taip pat kilo abejonių ir dėl bylos nagrinėjimo, ginčui tarp tiekėjo ir perkančiosios organizacijos persikėlus į teismą, dalyko ir apimties. Teismai sprendė, kad tarp šalių nagrinėjamas ginčas apima tik Sprendimo teisėtumo patikrą, bet ne kompetentingų institucijų informacijos teisingumą. Be to, Koordinavimo komisijos išvadoje buvo nurodyta, kad neteikiama valstybės paslaptį sudaranti informacija, todėl Teismui kilo klausimas, ar teismas, sprenddamas tokio pobūdžio ginčą, neturėtų išreikalauti ir slaptų duomenų.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

8. Lietuvos apeliacinis teismas: perkančioji organizacija turi aktyviai (o ne formaliai) vykdyti pareigą įsitikinti, ar neįprastai maža kaina yra reali bei pagrįsta, o šios pareigos pažeidimas negali būti kompensuojamas teismo procese (*UAB „Sūduvos statyba“ v. Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos*), 2025-04-10

Ieškovas dalyvavo remonto darbų viešajame pirkime (Pirkimas), kuriame PO trečiąjį asmenį pripažino laimėjusiu ir nusprendė sudaryti pirkimo sutartį. Ieškovo, užėmusio antrąją vietą, vertinimu, trečiasis asmuo pasiūlė neįprastai mažą kainą (jo kaina buvo daugiau kaip 30 proc. mažesnė) ir jos tinkamai nepagrindė, todėl apskundė Pirkimo rezultatus.

Lietuvos apeliacinis teismas (Teismas), palikdamas nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą, atmetė PO apeliacinį skundą.

Pirma, perkančiosios organizacijos formalūs veiksmai, kuriais ji iš tikrųjų nesiekia patikrinti tiekėjo, pasiūliusio neįprastai mažą kainą, pasiūlymo rimtumo arba apskritai nesudaro jam sąlygų pateikti paaiškinimus, pagrindžiančius tokį pasiūlymą, pripažintini *per se* neteisėtais ir pažeidžiančiais viešojo pirkimo principus. Nors neįprastai mažos kainos pagrįstumo ir jį patvirtinančių įrodymų įvertinimas yra perkančiosios organizacijos diskrecijos teisė, tačiau ši teisė nėra neribota – perkančiosios organizacijos sprendimas laikyti, kad tiekėjas pagrindė neįprastai mažą kainą, turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis ir nepalikti pagrįstų abejonių dėl tiekėjo galimybės įvykdyti viešojo pirkimo sutartį. Pareiga įsitikinti, ar neįprastai maža kaina yra pagrįsta ir reali, perkančiosios organizacijos turi būti atliekama ne formaliai, o aktyviai, siekiant įsitikinti tiekėjo pasiūlymo rimtumu.

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, nagrinėjamu atveju PO buvo kilusi pareiga įsitikinti, kad trečiojo asmens pasiūlyta kaina yra pagrįsta ir reali, tačiau ši pareiga Atsakovės buvo įvykdyta tik formaliai – trečiasis asmuo nenurodė paaiškinimų ir neprisidėjo dokumentų, patvirtinančių, kad jis turės galimybę įvykdyti sutartį, tačiau PO į tai neatsižvelgė ir pakartotinai į trečiąjį asmenį nesikreipė.

PO turėjo objektyviai kilti abejonės dėl kai kurių darbams naudotinių medžiagų kainos realumo. Juolab leškovas pretenzijoje pateikė šių medžiagų rinkos kainas, kurios daugiau kaip du kartus viršijo trečiojo asmens nurodytus įkainius. Be to, šis deklaruotų ir realių kainų skirtumas viršija trečiojo asmens nurodytus duomenis apie nenumatytas išlaidas ir gautiną pelną. Pačios PO neva atlikta kainų analizė neužfiksuota jokiame dokumente, todėl jos atsakymas į leškovo pretenziją nėra tinkamai motyvuotas, o nurodymas apie galimas nuolaidas perkant didelius medžiagų kiekius deklaratyvus. Nors PO byloje pateikė skaičiavimus, bet ir jie ženkliai viršija trečiojo asmens kainos pagrindime nurodomus duomenis.

Trečia, trečiasis asmuo tik su procesiniais dokumentais teismui pateikė kainos realumą pagrindžiančius duomenis, bet pirmosios instancijos teismas pagrįstai atsisakė juos vertinti. Ginčo objektas – PO sprendimo teisėtumas, dėl kurio sprendžiama Pirkimo metu nagrinėta informacija. Taigi nauji trečiojo asmens duomenys nebuvo vertinti pačios PO. Šalys turės grįžti į prieš pažeidimą buvusią padėtį ir PO galės iš naujo vertinti kainos realumą.

[ELLEX: mūsų vertinimu, teismams nusprendus, kad kaina nebuvo tinkamai pagrįsta, trečiasis asmuo neturėtų jos iš naujo grįsti pakartotinėse pirkimo procedūrose, nes teismai už PO jau įvertino šio pagrindimo reikšmę (dėl šalių grįžimo į prieš pažeidimą buvusią padėtį žr. LAT 2018-12-20 nutartį c. b. Nr. e3K-7-358-469/2018)]

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

Baltic circle of legal excellence

Patikimos rekomendacijos visais viešųjų
pirkimų proceso klausimais.

[Susipažinkite su komanda](#)

Plačiau apie „Ellex Valiunas“ - ellex.legal/lt/

